

PHÁT TRIỂN MÔ HÌNH KHÁCH SẠN XANH TRONG DU LỊCH XANH

● PHẠM THỊ MINH CHÂU

Trường Đại học Kinh tế - Kỹ thuật công nghiệp

TÓM TẮT:

Du lịch xanh đang trở thành xu hướng tất yếu trên toàn cầu. Đặc biệt, ngành kinh doanh khách sạn - một phần quan trọng của chuỗi giá trị du lịch - đóng vai trò then chốt trong việc chuyển đổi sang mô hình phát triển bền vững. Bài viết tập trung phân tích thực trạng phát triển mô hình khách sạn xanh trong du lịch xanh tại Việt Nam; đồng thời làm rõ những lợi ích, thách thức, cũng như đề xuất các giải pháp thúc đẩy ứng dụng mô hình khách sạn xanh. Từ đó, góp phần nâng cao năng lực cạnh tranh, hình ảnh thương hiệu và phát triển du lịch bền vững tại Việt Nam.

Từ khóa: du lịch xanh, khách sạn xanh, phát triển bền vững, bảo vệ môi trường, kinh doanh khách sạn.

1. Đặt vấn đề

Trong những năm gần đây, du lịch xanh đang nổi lên như một xu thế tất yếu trong bối cảnh toàn cầu hóa và biến đổi khí hậu ngày càng rõ nét. Không chỉ đơn thuần là loại hình du lịch thân thiện với môi trường, du lịch xanh còn bao hàm ý nghĩa sâu xa về phát triển bền vững, cân bằng giữa nhu cầu khai thác tài nguyên và bảo tồn thiên nhiên. Trong chuỗi giá trị du lịch, ngành kinh doanh khách sạn đóng vai trò quan trọng, vừa là nơi lưu trú cho du khách, vừa góp phần định hình trải nghiệm và ý thức của khách về môi trường.

Tại Việt Nam, sự phát triển mạnh mẽ của ngành du lịch trong thập kỷ qua đã kéo theo sự bùng nổ về số lượng cơ sở lưu trú, đặc biệt là các khách sạn từ 3 sao trở lên. Tuy nhiên, phần lớn các cơ sở này vẫn vận hành theo mô hình truyền thống, chưa chú trọng yếu tố xanh trong thiết kế, vận hành và dịch vụ. Điều này dẫn đến tình trạng tiêu tốn năng lượng, phát sinh nhiều rác thải và áp lực lên hệ sinh thái địa phương. Trong bối cảnh đó, phát triển mô

hình khách sạn xanh trong du lịch xanh là một giải pháp thiết thực, góp phần nâng cao hiệu quả kinh doanh, đồng thời tạo ra giá trị lâu dài cho môi trường và cộng đồng.

2. Thực trạng phát triển mô hình khách sạn xanh trong du lịch xanh

Theo báo cáo của Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam, tính đến 6 tháng đầu năm 2024, cả nước hiện có 641 cơ sở lưu trú du lịch xếp hạng từ 4 đến 5 sao, với tổng số 138.314 buồng, trong đó có 267 cơ sở lưu trú du lịch đạt tiêu chuẩn 5 sao với 86.826 buồng và 374 cơ sở lưu trú du lịch đạt tiêu chuẩn 4 sao với 51.488 buồng.

Tuy nhiên, số lượng khách sạn được chứng nhận là “xanh” - tức đạt tiêu chí về tiết kiệm năng lượng, quản lý rác thải, sử dụng nguyên liệu thân thiện môi trường - vẫn còn rất hạn chế. Năm 2023 chỉ có khoảng 45 khách sạn tại Việt Nam được chứng nhận theo các tiêu chuẩn môi trường quốc tế như EarthCheck, Green Key, LEED hoặc các tiêu chuẩn trong nước do Bộ Văn hóa, Thể thao và Du

lịch ban hành. Tỷ lệ này chiếm chưa tới 0,12% tổng số cơ sở lưu trú. Năm 2024, con số này đã có sự tăng nhẹ, lên 57 khách sạn trên toàn quốc, chủ yếu tập trung tại các thành phố lớn như Hà Nội, TP. Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Huế và các khu du lịch biển như Nha Trang, Phú Quốc.

Một số khách sạn tiêu biểu trong áp dụng mô hình xanh có thể kể đến như: Fusion Resort Phú Quốc (ứng dụng năng lượng mặt trời và xử lý nước thải tại chỗ), Six Senses Ninh Vân Bay (phân loại rác, sử dụng vật liệu xây dựng tự nhiên), Hotel de la Coupole (Sa Pa) - áp dụng chính sách không rác thải nhựa và tối ưu hóa sử dụng năng lượng thông qua hệ thống điều hòa trung tâm tiết kiệm điện. Hay như SOJO Hotels vinh dự được nhận danh hiệu "Thương hiệu Khách sạn Xanh hàng đầu châu Á" tại lễ trao giải World Travel Awards (WTA) 2024 đã tôn vinh những nỗ lực và thành tựu trong việc thúc đẩy du lịch bền vững. Toàn bộ hệ thống 13 khách sạn của SOJO hiện đều đang sử dụng loại đèn cảm ứng thân nhiệt, bật tắt tự động khi khách check-in, check-out giúp tiết kiệm tới 30% điện năng tiêu thụ. Đi cùng với đó là các hệ thống công nghệ điều hòa PAU cho phép tái sử dụng không khí đã qua xử lý hay quy trình phân loại chất thải nghiêm ngặt từ nguồn... giúp SOJO Hotels xây dựng hình mẫu "khách sạn xanh" thực sự và bền vững.

Mặc dù bước đầu đã có một số mô hình điển hình, nhưng phần lớn các khách sạn tại Việt Nam vẫn chưa đầu tư mạnh cho hướng phát triển này. Có nhiều nguyên nhân dẫn đến tình trạng trên. Trước hết, chi phí đầu tư ban đầu cho việc thiết kế, cải tạo khách sạn theo hướng xanh khá cao. Ví dụ, để đạt chứng chỉ LEED hạng Silver, một khách sạn quy mô 100 phòng có thể phải đầu tư thêm từ 2 - 5 tỷ đồng cho các hạng mục tiết kiệm điện, xử lý nước thải và hệ thống thông minh.

Các chính sách hỗ trợ của Nhà nước còn chưa cụ thể và thiếu đồng bộ. Hiện chưa có khung pháp lý rõ ràng để đánh giá, chứng nhận và ưu đãi cho khách sạn xanh. Ngoài ra, nhiều doanh nghiệp trong lĩnh vực này vẫn chưa nhận thức đầy đủ về lợi ích dài hạn của mô hình xanh, trong khi đó, du khách nội địa chiếm tỷ trọng lớn cũng chưa thực sự ưu tiên yếu tố xanh khi lựa chọn nơi lưu trú.

Báo cáo Du lịch Bền vững năm 2023 của

Booking.com cho thấy, có đến 97% du khách Việt Nam mong muốn đi du lịch bền vững hơn trong 12 tháng tới; 75% sẵn sàng chi trả nhiều hơn cho các lựa chọn du lịch bền vững đã được cấp chứng nhận, 83% bày tỏ mong muốn giúp các địa điểm du lịch trở nên xanh, sạch hơn sau khi rời đi. Điều này cho thấy nhận thức và hành vi tiêu dùng đang dần thay đổi theo hướng ưu tiên giá trị xanh và bền vững. Các khách sạn nếu biết nắm bắt xu hướng này sẽ có lợi thế lớn trong cạnh tranh và xây dựng thương hiệu. Báo cáo đồng thời cũng là minh chứng cho thấy nhu cầu thị trường đang gia tăng, tạo động lực mạnh mẽ để ngành khách sạn Việt Nam chuyển mình theo mô hình phát triển xanh, phù hợp với mục tiêu của nghiên cứu.

Tiếp đó cần thúc đẩy là sự phát triển của công nghệ xanh và nguồn cung ứng vật liệu thân thiện với môi trường. Trong những năm gần đây, nhiều giải pháp kỹ thuật đã được đưa vào sử dụng tại các khách sạn như hệ thống năng lượng mặt trời, thiết bị chiếu sáng LED tiết kiệm điện, hệ thống thu gom và tái sử dụng nước mưa, xử lý nước thải tại chỗ hay điều hòa thông minh. Việc áp dụng công nghệ xanh không chỉ giúp giảm chi phí vận hành lâu dài mà còn nâng cao hình ảnh thương hiệu, tạo lợi thế cạnh tranh trên thị trường.

3. Thách thức trong phát triển mô hình khách sạn xanh

Bên cạnh các yếu tố thúc đẩy, mô hình khách sạn xanh tại Việt Nam đang gặp phải không ít rào cản và thách thức. Đầu tiên là rào cản tài chính và chi phí đầu tư ban đầu. Nhiều khách sạn, đặc biệt là nhóm quy mô vừa và nhỏ, chưa đủ nguồn lực để đầu tư vào các hạng mục như thiết bị tiết kiệm năng lượng, vật liệu thân thiện môi trường hay hệ thống tái chế rác thải. Chi phí để xây dựng hoặc cải tạo một khách sạn đạt tiêu chuẩn xanh thường cao hơn 10% đến 20% so với khách sạn truyền thống. Đây là lý do khiến nhiều chủ đầu tư vẫn còn dè dặt, dù đã nhận thức được lợi ích lâu dài của mô hình này.

Ngoài ra là sự thiếu hụt về cơ chế chính sách và công cụ hỗ trợ. Hiện tại, Việt Nam chưa có một bộ tiêu chí thống nhất, toàn diện về "khách sạn xanh" mang tính pháp lý bắt buộc. Việc chứng nhận, đánh giá vẫn chủ yếu dựa trên các tiêu chuẩn quốc tế hoặc các sáng kiến tự nguyện, khiến doanh nghiệp

gặp khó khăn trong tiếp cận và triển khai. Bên cạnh đó, chính sách ưu đãi về thuế, vay vốn hoặc hỗ trợ kỹ thuật dành riêng cho lĩnh vực khách sạn xanh còn chưa cụ thể hoặc thiếu tính khuyến khích. Môi trường pháp lý chưa hoàn thiện khiến tốc độ phát triển khách sạn xanh diễn ra chậm và chưa đồng đều giữa các địa phương.

Một rào cản khác là nhận thức của cả doanh nghiệp lẫn du khách nội địa. Nhiều doanh nghiệp trong ngành lưu trú vẫn xem mô hình khách sạn xanh là xu hướng mang tính hình thức hoặc khó áp dụng tại Việt Nam. Trong khi đó, một bộ phận lớn du khách trong nước, đặc biệt là du khách ngắn ngày hoặc du lịch đại chúng, vẫn ưu tiên tiêu chí về giá cả, vị trí thay vì tính bền vững của dịch vụ. Điều này làm giảm động lực đầu tư vào mô hình xanh khi nhu cầu thị trường chưa rõ rệt.

Cuối cùng, sự thiếu hụt nguồn nhân lực có chuyên môn về vận hành khách sạn xanh cũng là một thách thức lớn. Việc xây dựng và quản lý một khách sạn xanh đòi hỏi đội ngũ nhân sự có kiến thức về tiết kiệm năng lượng, phân loại rác thải, sử dụng hóa chất sinh học và phục vụ khách theo chuẩn bền vững. Trong khi đó, chương trình đào tạo về khách sạn xanh tại các cơ sở giáo dục, đào tạo du lịch ở Việt Nam còn rất hạn chế, chưa đáp ứng nhu cầu thực tế.

Tóm lại, mặc dù có nhiều yếu tố thuận lợi thúc đẩy, việc phát triển khách sạn xanh tại Việt Nam vẫn đối mặt với nhiều rào cản từ tài chính, chính sách đến con người. Để vượt qua những thách thức này, cần có sự phối hợp đồng bộ giữa Nhà nước, doanh nghiệp và cộng đồng nhằm xây dựng hệ sinh thái hỗ trợ phát triển du lịch bền vững một cách toàn diện.

4. Giải pháp phát triển mô hình khách sạn xanh trong du lịch xanh tại Việt Nam

Thứ nhất, cần hoàn thiện khung pháp lý và cơ chế chính sách nhằm hỗ trợ doanh nghiệp chuyển đổi mô hình kinh doanh theo hướng xanh. Nhà nước nên xây dựng và ban hành Bộ Tiêu chí quốc gia về “Khách sạn xanh” theo hướng hài hòa với các tiêu chuẩn quốc tế, đồng thời áp dụng hệ thống đánh giá và chứng nhận minh bạch, dễ tiếp cận, giúp doanh nghiệp xác định rõ mục tiêu và lộ trình thực hiện. Ngoài ra, cần có chính sách ưu đãi về tín dụng

xanh, miễn giảm thuế cho các khách sạn đầu tư vào công nghệ tiết kiệm năng lượng, xử lý nước thải, quản lý rác thải hữu cơ hoặc sử dụng vật liệu thân thiện môi trường.

Thứ hai, công tác truyền thông và nâng cao nhận thức cộng đồng là giải pháp then chốt để thúc đẩy cầu tiêu dùng xanh từ phía du khách. Các chiến dịch tuyên truyền cần tập trung vào việc thay đổi thói quen du lịch tiêu dùng theo hướng bền vững, đồng thời quảng bá rộng rãi các cơ sở lưu trú đã đạt chứng nhận xanh nhằm tăng mức độ nhận diện thương hiệu. Việc xây dựng cổng thông tin chính thức về các khách sạn xanh tại Việt Nam sẽ giúp người tiêu dùng dễ dàng tiếp cận và ưu tiên lựa chọn khi lên kế hoạch du lịch. Bên cạnh đó, cần tổ chức các hội thảo, tọa đàm chuyên đề về du lịch xanh cho các doanh nghiệp, nhất là nhóm vừa và nhỏ, để lan tỏa mô hình, chia sẻ kinh nghiệm và nhân rộng điển hình tốt.

Thứ ba, phát triển nguồn nhân lực có kỹ năng và kiến thức về vận hành khách sạn xanh là yếu tố không thể thiếu. Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch cần phối hợp với các trường đào tạo du lịch, khách sạn để đưa nội dung đào tạo về phát triển bền vững, tiết kiệm năng lượng, phân loại rác thải, sử dụng nguyên liệu sinh học... vào chương trình học chính thức. Đồng thời, tổ chức các lớp bồi dưỡng chuyên sâu cho đội ngũ quản lý khách sạn nhằm nâng cao năng lực ra quyết định và điều phối các hoạt động liên quan đến vận hành xanh. Nhân viên phục vụ cũng cần được đào tạo về quy trình thân thiện với môi trường, giúp truyền tải thông điệp xanh đến khách hàng một cách hiệu quả.

Thứ tư, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ xanh và chuyển đổi số là giải pháp đột phá giúp tối ưu hóa hiệu quả vận hành khách sạn theo hướng thân thiện môi trường. Các khách sạn cần đầu tư vào các thiết bị hiện đại như cảm biến nhiệt, đèn LED thông minh, hệ thống quản lý năng lượng tự động, phần mềm điều phối nhân sự và quản lý lưu trú tiết kiệm tài nguyên. Ngoài ra, ứng dụng công nghệ blockchain và mã QR cũng có thể giúp minh bạch hóa quy trình quản lý chất lượng, truy xuất nguồn gốc nguyên liệu sử dụng trong dịch vụ lưu trú. Đây là cách hiệu quả để tăng niềm tin từ khách hàng và khẳng định cam kết phát triển bền vững.

Cuối cùng, cần tăng cường hợp tác công - tư trong việc phát triển khách sạn xanh. Nhà nước, doanh nghiệp, tổ chức xã hội và cộng đồng dân cư địa phương cần xây dựng các mô hình liên kết cùng có lợi. Việc hình thành các hiệp hội khách sạn xanh ở cấp vùng hoặc toàn quốc sẽ giúp tăng cường tiếng

nói chung, kết nối đầu vào - đầu ra và thúc đẩy chuyển giao công nghệ. Đồng thời, cần ưu tiên tích hợp du lịch xanh vào các chiến lược phát triển kinh tế - xã hội, tạo hành lang pháp lý ổn định và định hướng phát triển lâu dài cho ngành Du lịch nội địa trong bối cảnh biến đổi khí hậu và xu thế toàn cầu hóa ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

Cục Du lịch Quốc gia Việt Nam (2024). Thông tin Du lịch tháng 6/2024.

Booking.com (2023). Sustainable travel report 2023. Truy cập tại <https://news.booking.com/download/31767dc7-3d6a-4108-9900-ab5d11e0a808/booking.com-sustainable-travel-report2023.pdf>

Nguyễn Thị Thu Trang (2023). Chuyển đổi xanh cho các doanh nghiệp du lịch và khách sạn tại TP. Hồ Chí Minh. Tạp chí Khoa học và Công nghệ, số 12/2023.

Nguyễn Thị Mai (2023). Hành vi xanh trong du lịch bền vững: Tác động của các yếu tố môi trường đến hành vi du lịch. Tạp chí Khoa học và Công nghệ, số 11/2023.

Nguyễn Thị Hồng Nhung (2023). Phát triển du lịch xanh ở Việt Nam. Tạp chí Doanh nghiệp và Thương hiệu.

Ngày nhận bài: 20/1/2025

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 6/2/2025

Ngày chấp nhận đăng bài: 23/2/2025

DEVELOPING GREEN HOTEL MODEL IN GREEN TOURISM

● PHAM THI MINH CHAU

University of Economics - Technology for Industries

ABSTRACT:

Green tourism has emerged as an inevitable global trend, with the hotel industry, an essential component of the tourism value chain, playing a pivotal role in the transition toward sustainable development. This study analyzes the current state of green hotel development within Vietnam's green tourism sector, highlighting its benefits, challenges, and potential for growth. The study also proposes solutions to promote the adoption of green hotel practices, thereby enhancing competitiveness, strengthening brand image, and contributing to the sustainable development of Vietnam's tourism industry

Keywords: green tourism, green hotel, sustainable development, environmental protection, hotel business.